

Spoznaje

Janković, Karmela

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:003439>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U
OSIJEKU AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U
OSIJEKU ODSJEK ZA VIZUALNU I MEDIJSKU
UMJETNOST SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ
LIKOVNE KULTURE

KARMELA JANKOVIĆ

SPOZNAJE

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

doc. art. Miran Blažek

Osijek, 2024.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Karmela Janković, potvrđujem da je moj diplomski rad naslova „Spoznaje“ pod mentorstvom doc. art. Mirana Blažeka, rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da ni jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno, da nije prepisan iz necitiranog rada pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, 23. rujna 2024.

Potpis

Karmela Janković

SAŽETAK

U ovoj seriji slika prikazuje se petogodišnje iskustvo studiranja slikarstva. Zahvaljujući vlastitu naporu prikazani su razvoj likovnog jezika i sloboda izražavanja. Ova serija slika bavi se samim medijem koji mi je omogućio ulaz u rad, gdje slobodni nanos boja stvara različite senzacije. Boju kao senzaciju vežem s intenzivnim, ali kratkotrajnim unutarnjim stanjima vlastita bića. Raspoloženjem, koje je bilo drugačije svakim povratkom slikanju, nastaju različiti rukopisi bogate palete. Serija prati razvoj ekspresije i osobnog likovnog jezika kroz široki spektar emocionalnih stanja.

Poveznica s Helen Frankenthaler nalazi se u njezinu slikarskom procesu i odnosu prema mediju koji stvara lebdeća polja boje. Njezin likovni jezik stvorio je poseban osjećaj fluidnosti i slobode, što povežem sa svojom serijom slika „Spoznaje“. Ova serija radova ostavlja poseban trag autoričine težnje ka slobodi izražavanja.

Ključne riječi: ekspresija, boja, emocije, raspoloženje, umjetnost, sloboda

ABSTRACT

This series of paintings represents a five-year journey in studying art. Thanks to personal effort, the development of visual language and free expression is demonstrated. What is distinctive about this series is the painting technique, where diluted paint creates a watercolor effect. The watercolor effect imparts fluidity, ease of expression, special depth, mystique, and a translucent quality. The technique allows for a deep engagement with the work, where layers of paint were applied over one another, mixing spontaneously to create various color shades. Emotions, which are sometimes intense and fleeting responses to specific events, are visually represented through color shades. Intense emotions are depicted using cooler tones mixed with warmer hues. With varying moods, each new session and reworking of the paintings led to the creation of new forms. The experience connecting the mind and heart resulted in a unique handwriting on the paintings, revealed through different colors. Various brushstrokes, lines running through the series of paintings—whether thick, thin, short, or depicted in different shades and spots—are linked to turbulent emotions and unclear moods, creating a distinctive artistic style. The connection to Helen Frankenthaler lies in her use of a similar painting technique, where she poured diluted paint directly onto a raw canvas, working from all sides to create floating fields of color. Her technique produced a unique sense of spontaneity and fluidity, which resonates with my series of paintings "Insights." This series of works leaves a distinct mark of the artist's freedom of expression.

Keywords: expression, color, emotions, mood, art, freedom

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PRIPREMA	2
3. DOŽIVLJAVANJE SPOZNAJE	8
4. DJELOVANJE BOJA	9
5. GLAZBA	11
5.1. Glazba i emocija	11
5.2. Slikanje popraćeno glazbom	12
6. HELEN FRANKENTHALER	13
6.1. „Slikanje u polju boja“ Helen Frankenthaler	14
7. SPOZNAJAMA	17
8. ZAKLJUČAK	24
9. PRILOZI	25
LITERATURA	26

1. UVOD

Ovim radom opisat ću razvoj svog likovnog jezika tijekom pet godina studiranja. Tijek razvoja mog slikarskog procesa započeo je na trećoj godini studija, kada sam nakon crtanja i slikanja portreta i aktova započela potragu za vlastitim zadacima i jezikom izražavanja. Proces sam, najčešće započinjala motivom mrtve prirode u intenzivnoj paleti boja. U idućoj fazi događa se ulaz u motiv te kroz njegove elemente detalja dolazim do veće slobodeu slikarskom procesu i vlastitu rukopisu.

Različiti pokušaji, metode i niz osobnih događaja doveli su do velike promjene koja je utjecala na moje radove. Cilj slikanja bio je sloboda, voditi semislima, ali i impulsom vlastitog bića.

U toj metodi najčešće mi je pomagao intuitivni odabir boja.

Scherer (2000 prema Kresović, 2018) raspoloženje je opisao kao trajno emocionalno stanje koje nije vezano za određeni događaj te često nema uzroka. Za razliku od emocija, koje mogu biti intenzivne i kratkotrajne reakcije na određeni događaj, raspoloženja su nedefinirana, manje intenzivna i traju dulje. Raspoloženja često ne doživljavamo na svjesnoj razini, već se ona događaju u pozadini naše svijesti. Raspoloženje može sadržavati pozitivnu i negativnu stranu. U mom slučaju odvijale su se pozitivne i negativne strane raspoloženja, koje kao autor jasno mogu iščitati po bojama u ovoj seriji radova. U tu seriju slika uključujem vlastite emocije. Uz emocije koje su kratke, ali intenzivne, razvija se vlastiti rukopis s jasnim naglaskom na boji. Ekspresiju koja prožima cijeli rad pokušavam spojiti u intenzitetu boja s apstrakcijom vlastita bića, odnosno nejasnim emocionalnim stanjima.

U procesu stvaranja koristila sam se raznim alatima poput kista, četke, ali i ruke. Proces stvaranja slike obuhvaćao je nanošenje boje četkom i rukama, čime se povezuje fizički izraz tijela s vlastitim habitusom, te je u likovnom jeziku rezultirao snažnim emotivnim doživljajem. Ovaj proces slikanja djeluje kao terapijski čin koji povezuje raspoloženje, različite intenzitete emocija i likovnu umjetnost. Kako navodi Štalekar (2014), stvaralački proces oslobađa svjesno i nesvjesno te pretvara njegove sadržaje u djelo.

2. PRIPREMA

Serijska slika stvarana je tijekom četiri mjeseca. Fokus su bili impuls i sloboda ekspresije kroz razna emocionalna stanja. Tijekom nastanka radova razvijao se od manjih prema većim formatima. Prije ove serije radova bilo je različitih pokušaja s kojima nisam bila na dobrom mjestu u odnosu na željeni ishod. Prve serije radova realizirane su akrilnim bojama. Prije početka slikanja platno sam izrezala na željenu dimenziju te sam ga postavila na zid, a površina platna premazana je bijelom bojom za beton na akrilnoj bazi. Akrilne boje ponegdje su tretirane kao akvarel, nanošene četkama, malim kistovima i rukama, kako bi se stvorila senzacija površine. Svaka je slika različita i nastaje u različitom stanju emocija, a intenzitet emocija vežem unutar tonskih vrijednosti određenih paleta boja.

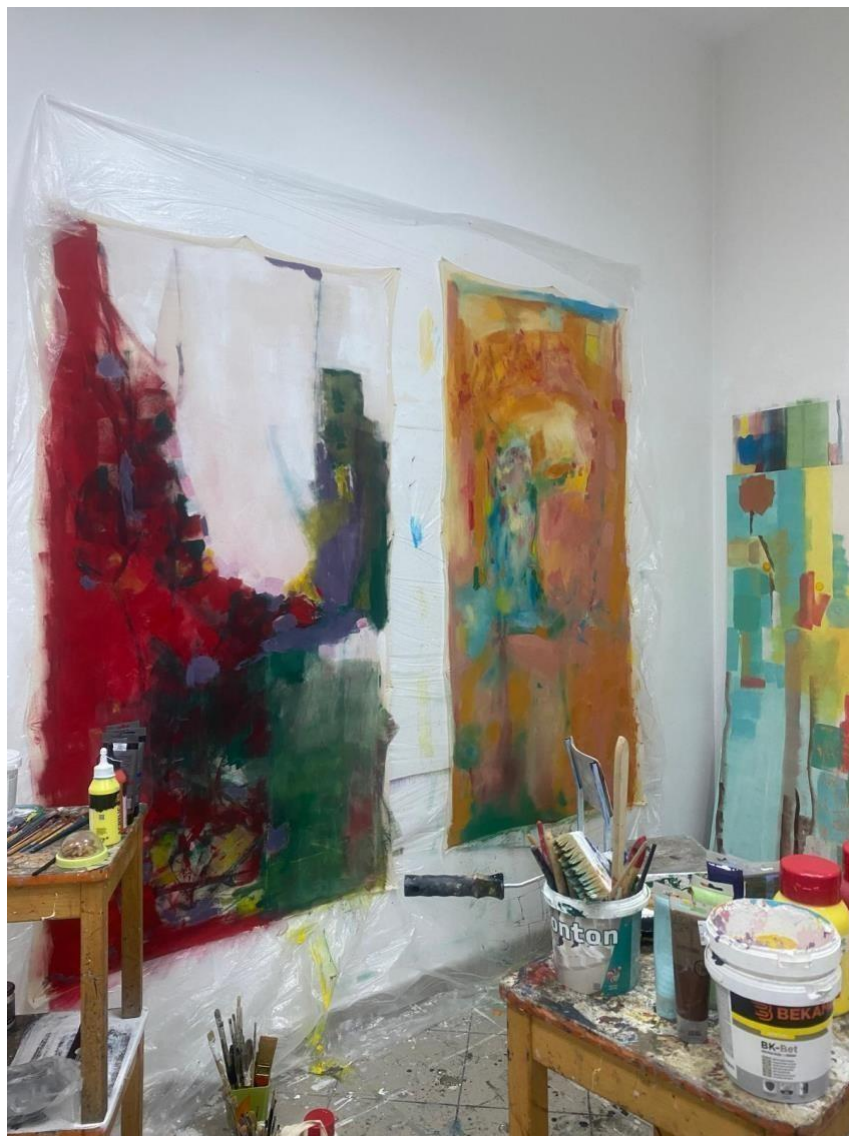
U daljnjem procesu došlo je do promjene materijala te je zadnji rad u seriji slika naslikan uljanom bojom. Dimenzija slike promijenila se kako su se emocije mijenjale.

Veći format također je postavljen na zid, a uljanom bojom koristim se po prijašnjem iskustvu slikanja akrilnim bojama. Tretirajući boju poput akvarela, razrjeđujem je terpentinom, što stvara drugačiju senzaciju upijanja boje u platno.

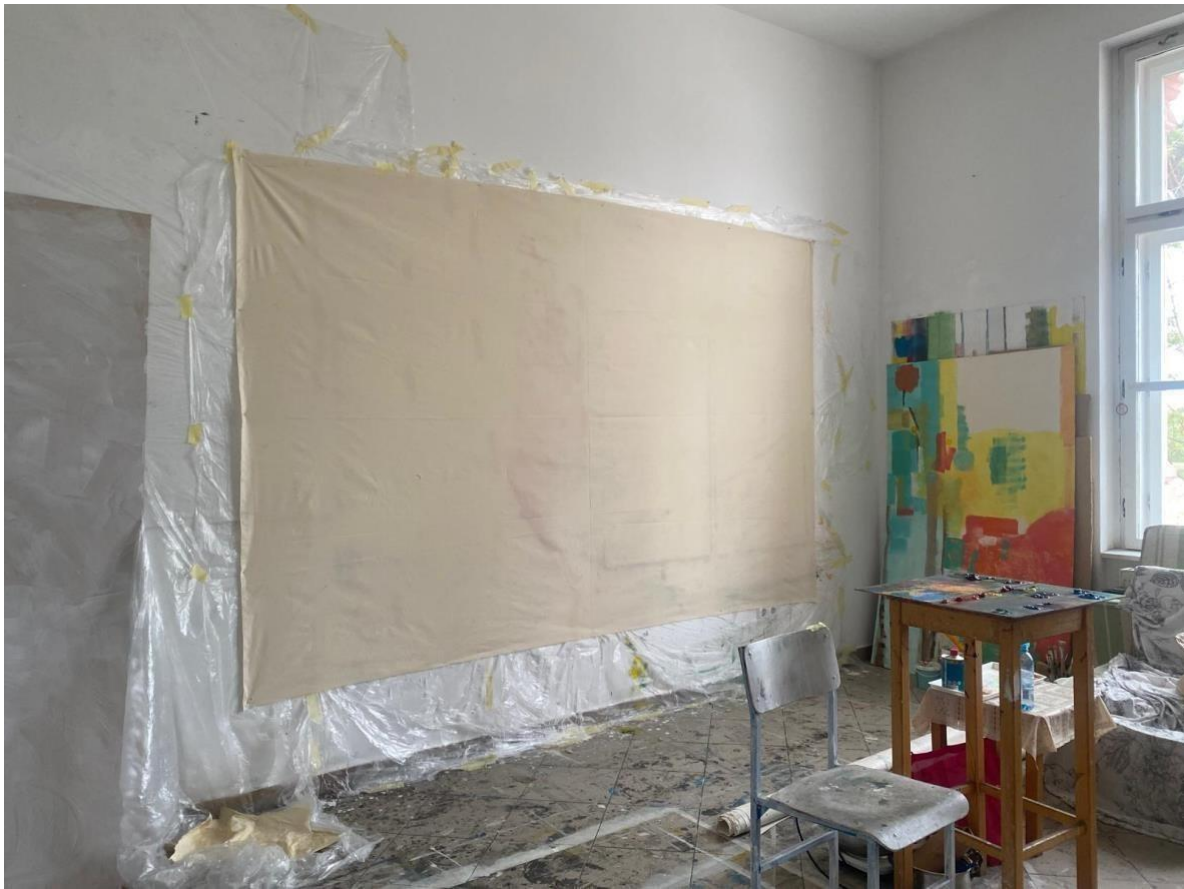
Rezultat je kompaktna, ali transparentna površina snažnije dubine boja koja dalje ulazi u dijalog s vlastitim unutarnjim stanjima.

Prilog 1. Postavljena platna, 110 × 210 cm, 101 × 191,5 cm

Prilog 2. Prikaz slika, 101 × 191,5 cm, 105,5 × 191,5 cm

Prilog 3. Prikaz postavljenog platna, 3 × 2 m

Prilog 4. Prikaz pripremljenog platna, 3 × 2 m

Prilog 5. Prikaz prvog nanošenja boje

Prilog 6. Detalj slike

3. DOŽIVLJAVANJE SPOZNAJE

„Doživljaj u psihologiji, jednostavan je ili složen proces dostupan subjektivnom uvidu, opažanju pa i prosudbi. Najjednostavniji je doživljaj osjeta koji nastaje izravnim podražajem osjetnih organa (vidni osjet, slušni osjet), a složeniji se doživljaji nazivaju percepcijama. Među najsloženijima su emocionalni doživljaj, primjerice doživljaj ljepote umjetničkog djela, doživljaj ljubavi i dr. U običnom govoru doživljaj ima općenitije značenje.“ Svaki me potez navodi na svjesno djelovanje, svoj unutarnji pogled širim sve dok ne pokrijem cjelovitost koju shvaćam onakvom kakva ona uistinu jest. Tijekom rada postizem pravi doživljaj slobode, koja nema kraja. Djelovanje boje i razmazivanje boje na platno čine beskrajnu čistoću; ono što nam vanjštinu prlja, unutarnji dio oslobađa, njegovo vlastito ograničenje oslobađa te djeluje čisto i slobodno. Doživljavanjem vlastite spoznaje stvara se osjećaj slobode, a to je osjećaj užitka. Osjećaj užitka uvijek je osjećaj slobodne spoznaje. Iz ulaza u vlastiti rad proizlazi pozitivno uživljavanje, emocionalno i psihološko uključivanje u trenutno praktično djelovanje u određenom djelu. Forme na seriji radova odraz su mog čistog hedonizma u stvaranju. Forme se događaju prirodno i spontano, uz sporadično slušanje glazbe. Slušanjem glazbe pri izolaciji, u punom procesu izrade slika, moglo se dogoditi doživljavanje vlastite spoznaje.

URL: Doživljaj. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.

– 2024. Pristupljeno 7. 8. 2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/dozivljaj>>.

4. DJELOVANJE BOJA

Djelovanje boja u slikarstvu složen je i važan element umjetničkog izraza, koji utječe na percepciju, emocionalni doživljaj i estetiku umjetničkog djela. Tople boje izazivaju osjećaj uzbuđenosti i energičnosti, dok hladne boje potiču osjećaj udaljenosti. Neutralne boje pak ne podliježu takvim strogim karakteristikama, stoga djeluju umirujuće. Boja ima ključnu ulogu u seriji slika jer ona djeluje na emocionalni doživljaj. U radu se djelovalo putem doživljavanja emocija te su određene boje upotrijebljene s razlogom. Prema Jelaković (2020) boja prati privremene promjene raspoloženja i emocije te može utjecati na promjenu raspoloženja, emocionalno stanje, ubrzati metabolizam ili ga usporiti. Svaka osoba određenu boju doživljava na drugačiji način, što često bude povezano s kontekstom, iskustvom ili kulturom u kojoj živi. Određene boje u seriji slika imaju posebno djelovanje: crvena boja stvarala je veliku emocionalnu uzburkanost, energiju, osjećaj izrazite topline, bijes te se upotrebom zelene, koja djeluje harmonično, stvorilo ujednačenje emocija. Neutralna boja u svemu tome ostavlja umirujući učinak u dodiru s crvenim i zelenim tonovima. Ponegdje se pojavljuju druge boje, poput ljubičaste, koja donosi moć, njezino značenje veže se uz odraz čistog duha i poštovanja. Veliki utjecaj na izbor ovih boja imale su emocije i slušanje određene glazbe. Nanosom spomenutih boja i tonova, proživljavanjem emocija, u tijelu dolazi do potpunog oslobođenja, što bi značilo da boja na čovjeka ima terapijski učinak. Prema Kandinski (1999) postoji kromoterapija, gdje obojeno svjetlo može uzrokovati osobito djelovanje na čitavo tijelo, što je vjerovanje da različite boje mogu pomoći u balansiranju energije te poboljšanju raspoloženja.

Prilog 7. Iz serije radova „Spoznaje“, 105,5 × 191,5 cm

Prema Kandinski (1999) boja u sebi krije popriličnu snagu koja može utjecati na cjelokupni ljudski organizam. „Općenito uzevši, boja je dakle sredstvo izravnog utjecaja na dušu. Boja je tipka. Oko je batić. Duša je klavir s mnogo žica. Umjetnik je ruka koja ljudsku dušu pritiskom na ovu ili onu tipku svrhovito dovodi do vibriranja“ (Kandinski, 1999, 168). Upotrijebljene boje utječu na emocije, izazivaju različite osjećaje, radost, tugu, smirenost.

5. GLAZBA

Prema Starešini (2021) glazba se često povezuje s drugim umjetnostima, nastojeći konkretno prenijeti određene doživljaje ili pojave koje izražava sama skladba. Glazba i područje umjetničkog likovnog stvaralaštva pružaju mnogo pozitivnih osobina. Obje umjetnosti funkcioniraju pomoću neverbalne komunikacije. Glazba može pomoći kreiranju identiteta i unutarnjih osjećaja. Glazba sadrži moć, može utjecati na ljudsko raspoloženje i promjenu ponašanja. Škrbina (2013 prema Starešina, 2021) objašnjava utjecaj glazbe na čovjeka kroz melodiju, harmoniju i ritam, nakojeonmože reagirati na mnoge načine, točnije može promijeniti raspoloženje, izazvati osjećaj ravnoteže, sreće, ugone, nelagode. Tijekom stvaranja serije slika pomagala mi je glazba, koja me istovremeno opuštala i zatvorila u dimenziju u kojoj nema drugih ljudi, gdje sam se mogla posvetiti svom radu. Glazbeni ton izravno prilazi duši, korištenje određenih boja proizlazilo je iz vlastitih emocija, prirodnog osjećaja za boju, no jednako je tako glazbeni ritam utjecao na pobuđivanje određene ideje u radu. Svaki ritam glazbe djelovao je na ruku opuštajuće, stvarao je ritam, ruke su djelovale uz glazbu. Doživljavanje misli, biti svjestan trenutka i istovremeno povezan s glazbom, kratki, dugi ritam, utjecao je na odabir boja, umjetnički rukopis koji u djelu dobiva posebnu notu. U svemu tome dogodilo se bogatstvo likovnog jezika. Različiti oblici, oslanjanje na svoje oko i svoju ruku, pretvaraju se u senzorno djelo koje ne želi reprezentaciju.

5.1. Glazba i emocija

Tijekom razmatranja glazbe i emocija mogu se izdvojiti dvije primarne perspektive. Prema Blažić (2018) prva emocionalna perspektiva naglašava izazivanje emocija kod čovjeka koje kreira skladatelj. Druga je perspektiva kognitivna, nalaže kako je pobuđena emocija već prisutna u pojedincu i da je rezultat slušateljeve interpretacije i prepoznavanja vlastitih emocija u glazbenom djelu. Ovdje je naglasak stavljen na prepoznavanje vlastitih emocionalnih stanja prisutnih kod slušatelja. Iz ovog shvaćanja proizlazi treća teorija, koja pomiruje ove dvije perspektive. Treća komplementarna teorija daje važnost individualnim preferencijama: slušateljeve preferencije, iskustvo i emocije oblikuju način na koji osoba doživljava glazbu. Individualna preferencija uključuje osobne sklonosti prema određenoj vrsti glazbe. Ono što jedan slušatelj može doživjeti kao dirljivo, druga pak osoba može smatrati nevažnim, ovisno o osobnim iskustvima, kulturnom kontekstu i emocionalnom stanju. U procesu mijenjanja

emotivnih stanja tijekom slušanja glazbe ključnu ulogu imaju zrcalni neuroni. Zrcalni neuroni povezani su s našom sposobnošću razumijevanja i osjećanja emocija drugih ljudi te mogu pomoći u prepoznavanju i interpretiranju emocija izraženih u glazbi. Pri slušanju glazbe zrcalni neuroni mogu aktivirati slične emocionalne procese u nama, čime se povećava emocionalni utjecaj glazbe.

U procesu stvaranja radova ključnu ulogu u slikanju imalo je slušanje glazbe. Tijekom procesa glazba je služila za opuštanje i potpuno meditativno uranjanje u vlastiti rad. Glazba je pomogla u izražavanju emocija kroz likovno izražavanje u bojama.

5.2. Slikanje popraćeno glazbom

Pri slikanju popraćenom glazbom specifično je što djelujemo kroz slušnu percepciju. Ova serijaslika također je vođena slušanjem svojih unutarnjih emocija i doživljaja: svakoga novog dana novi ulaz u slikanje rezultirao je novom i drugačijom emocijom te raspoloženjem. Glazba je bila pomoć pri slikanju tako što je svaki ritam donosio drugačiji unos boje u rad. Slušna percepcija ovisna je o tempu, a slikanje je moguće prema unutarnjem ritmu, osjećajima, porivima, sjećanjima emocijama, slikajući onako kako nas glazba i um vode. Ako bi glazba bila brza, dogodilo bi se brže ekspresivno slikanje, boja bi ponegdje bila gušća, no s vremenom, kada bi došlo do laganijeg ritma glazbe, površina slike mijenjala bi se. U istom vremenskom rasponu odvijali su se osjećaji, glazba, raspoloženje, misli, sve na jednom platnu. Uz lagani ritam glazbe dogodili su lagani svjetliji tonovi te su slikanjem jedne boje preko druge dobiveni razni tonovi. Upotrebom vode u akrilnim i terpentina u uljanim bojama dogodio se lazurni nanos boje. Uz prateću glazbu i vodilju vlastitih misli i emocija dobivena je bogata koloristička kompozicija koja djeluje oslobađajuće te daje veću motivaciju i želju za stvaranjem.

6. HELEN FRANKENTHALER

Ovu seriju slika možemo povezati s umjetnicom Helen Frankenthaler. Poznata američka umjetnica čija je karijera trajala šest desetljeća priznata je kao jedna od najvećih američkih umjetnica dvadesetog stoljeća. Zaslužna je za značajnu ulogu u prijelazu s apstraktnog ekspresionizma na slikarstvo polja boja. Umjetnica je svojom tehnikom namakanja i mrlja proširila mogućnosti apstraktnog slikarstva, uz povremeno referiranje na figuraciju i pejzaž na specifičan način. Umjetnica je 1952. godine stvorila revolucionarnu sliku naziva „Planine i more“ stvorivši rad tako što je izlila razrijeđenu boju izravno na sirovo neobrađeno platno koje je bilo položeno na pod studija. Umjetnica je radila sa svih strana kako bi stvorila lebdeća polja transparentne boje.

Prilog 8. Helen Frankenthaler, „Planine i more“, 1952.

Tehnika koju je razvila umjetnica Helen Frankenthaler obuhvaća nanošenje razrijeđenih boja na platno, dopuštajući boji da se upije u tkaninu i stvori mekane, tekuće senzacije. Ova metoda omogućila je stvaranje intenzivnih, transparentnih boja koje se stapaju i odaju dojam prozračnosti i slobode.

Helen Frankenthaler 2024 URL: <https://www.frankenthalerfoundation.org/helen/biography> pristup: (8. 8.2024.)

6.1. „Slikanje u polju boja“ Helen Frankenthaler

„Slikanje u polju boja“ izraz je koji je prvi ustanovio likovni kritičar Clement Greenberg. Izraz je upotrijebio pri analizi radova slikara apstraktnog ekspresionizma. Ono što je jedinstveno u slikanju polja boja jest to što su umjetnici odbacili aktivnu gestu koja je bila karakteristična za apstraktni ekspresionizam, a umjesto toga podržavali su velika prostranstva kontemplativne boje. Prvobitno je taj izraz korišten 1950-ih za opisivanje rada trojice američkih apstraktnih slikara: Marka Rothka, Barnetta Newmana i Clyfforda Stilla.

Helen Frankenthaler najpoznatija je po svojoj tehnici „natapanja mrlja“, a njezin opus rada obuhvaća ogroman raspon stilova i tehnika. Po njezinim radovima može se zaključiti da je njezin opus konstantno istraživanje mogućnosti medija. Tehnika

„natapanja mrlja“ boja, pri čemu se razrijeđena boja nanosi na platno bez temeljnog premaza, rezultira organskim tekućim poljima. Korištenjem tehnike

„natapanja mrlja“, Helen Frankenthaler odmaknula se od energičnog, intuitivnog slikanja koje je obilježavalo apstraktni ekspresionizam i usmjerila se prema stabilnim, jednobojnim površinama, što ju je približilo slikarstvu polja boja.

Zbog natapanja boje na sirovo platno, bez dodatnog premazivanja zaštite i činjenice da medij nagriza platno, umjetnica je promijenila medij, te kasnije umjesto uljanih koristi akrilne boje. Zbog lakšeg premazivanja u radu je došlo do promjene u senzaciji površine. Razrijeđene akrilne boje ne ponašaju se nekontrolirano na platnu bez temeljnog premaza kao uljane boje. Zbog toga je umjetnica stvorila čvršće i čišće rubove polja i oblika na svojim akrilnim slikama.

Prilog 9. Helen Frankenthaler, „Mali raj“, 1964. American Art Museum, Washington

Prilog 10. Helen Frankenthaler, „Priroda nije ljubitelj vakuuma“, 1973.

7. SPOZNAJAMA

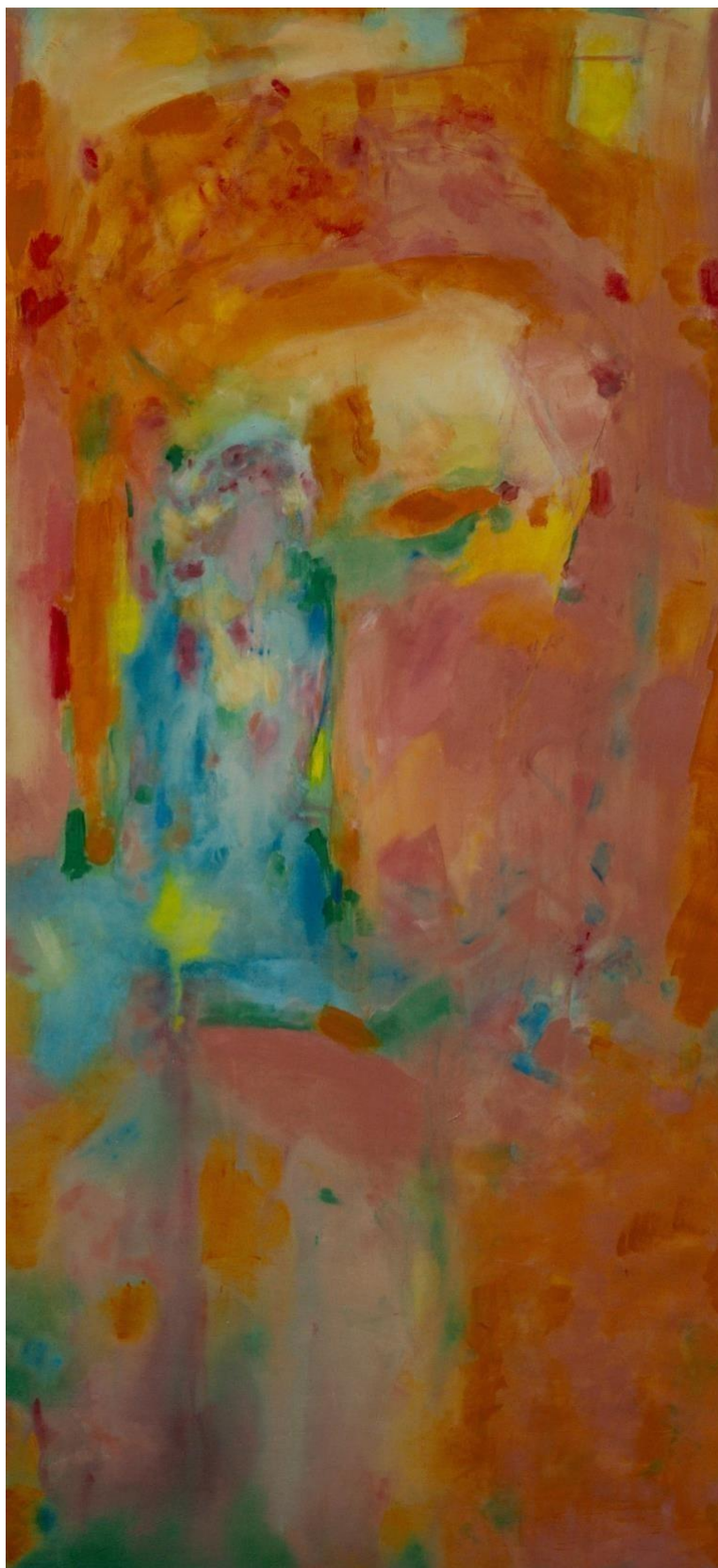
Naziv serije radova „Spoznaje“ proizlazi iz činjenice da sam tijekom pet godina studiranja slikarstva otkrila vlastiti likovni jezik. Kroz mukotrpan rad i brojne pokušaje u različitim tehnikama došla sam do vlastitih uvida i strategija u radu. Na ovu seriju slika utjecali su brojni faktori, poput mog raspoloženja, emocija, glazbe i životnog iskustva. Međutim, ono što mogu reći jest da su ti radovi autentičan odraz mene. Slikarstvo se promatra kao izraz ljudske duhovnosti i intuicije, koji se manifestira raznim bojama i linijama. Ono nadmašuje puko stvaranje vizualnih prikaza; predstavlja istraživanje dubokih unutarnjih dimenzija ljudskog postojanja. Spoznaje su svrhovite slike koje imaju svoju snagu i djeluju kao moćan alat za nešto više od same estetske vrijednosti. Ovom su serijom različite emocije prenesene na platno pomoću boje i tehnike natapanja boje u vodi i terpentinu, uz slušanje glazbe i potpuno opuštanje. Slobodno kretanje ruku, bez previše razmišljanja, ali uz značajan trud i napor, dovelo je do stvaranja umjetničkog djela. Slikanje predstavlja sredstvo kojim artikuliram svoje misli i osjećaje, nadmašujući granice verbalne komunikacije. U tom procesu umjetnost postaje kanal za dublji dijalog između unutarnjeg svijeta umjetnika i vanjske stvarnosti. Kada su duhovni i emocionalni izrazi jaki, djela postaju bogatija i izražajnije. U spoznajama su povezani duh i umjetnost te postoji jedna neraskidiva veza između njih, emocije i duša kroz umjetnost vode ka usavršavanju i potiču razvoj umjetnosti. U seriji radova veliku ulogu imala je predanost radu. Radeći na vlastitom unutarnjem razvoju, istražujući sebe, poticala sam svoj rast kako bih stvorila autentično djelo. Svoje znanje koristila sam kao sredstvo izražavanja unutarnjih vrijednosti te su „Spoznaje“ ispunjene smislom, a ne praznim idejama. Emocija i misao predstavljaju stvaran materijal od kojeg je stvorena ova serija, sve što činim u životu odražava se u umjetnosti. Sloboda koja proizlazi iz stvaranja djela naizgled se čini stvarna i kao da nema kraja, sloboda je prisutna tijekom djelovanja. Unutar umjetnosti događa se potpuna sloboda i dopušta se izražavanje bez ograničenja. Platno sam odabrala zbog mogućnosti većih dimenzija. Ono mi je nudilo više mogućnosti u izražavanju, boja se prikladno stopila na platnu i u njemu te stvorila bolju senzaciju boje tijekom izražavanja. Koristeći medij u laganim nanosima, postizala sam dojam akvarela, što je stvorilo posebnu kvalitetu u izričaju; „lagano pranje“ boje dodaje djelu smirujući i prozračan osjećaj.

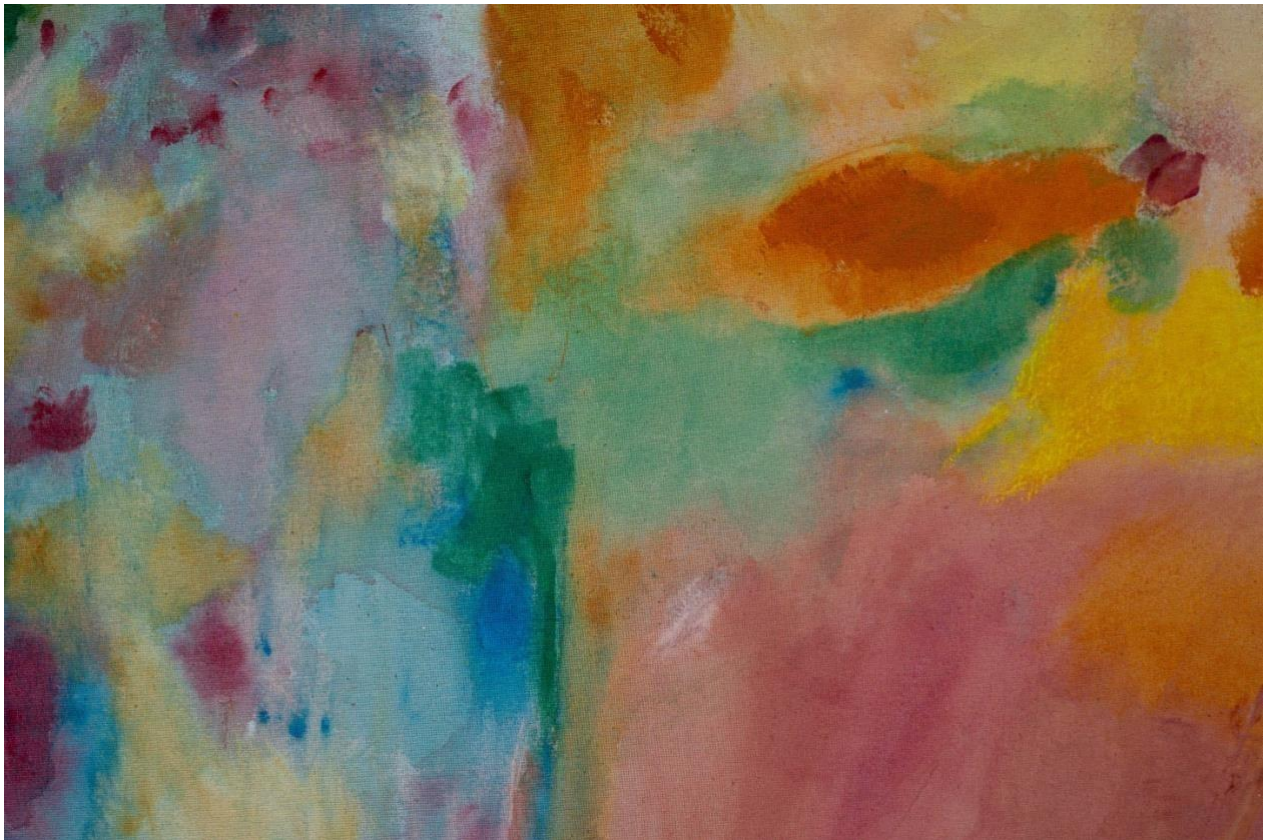
Prilog 11. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 1, 110 × 210 cm

Prilog 12. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 2, 105,5 × 191,5 cm

Prilog 13. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 3, 101 × 191,5 cm

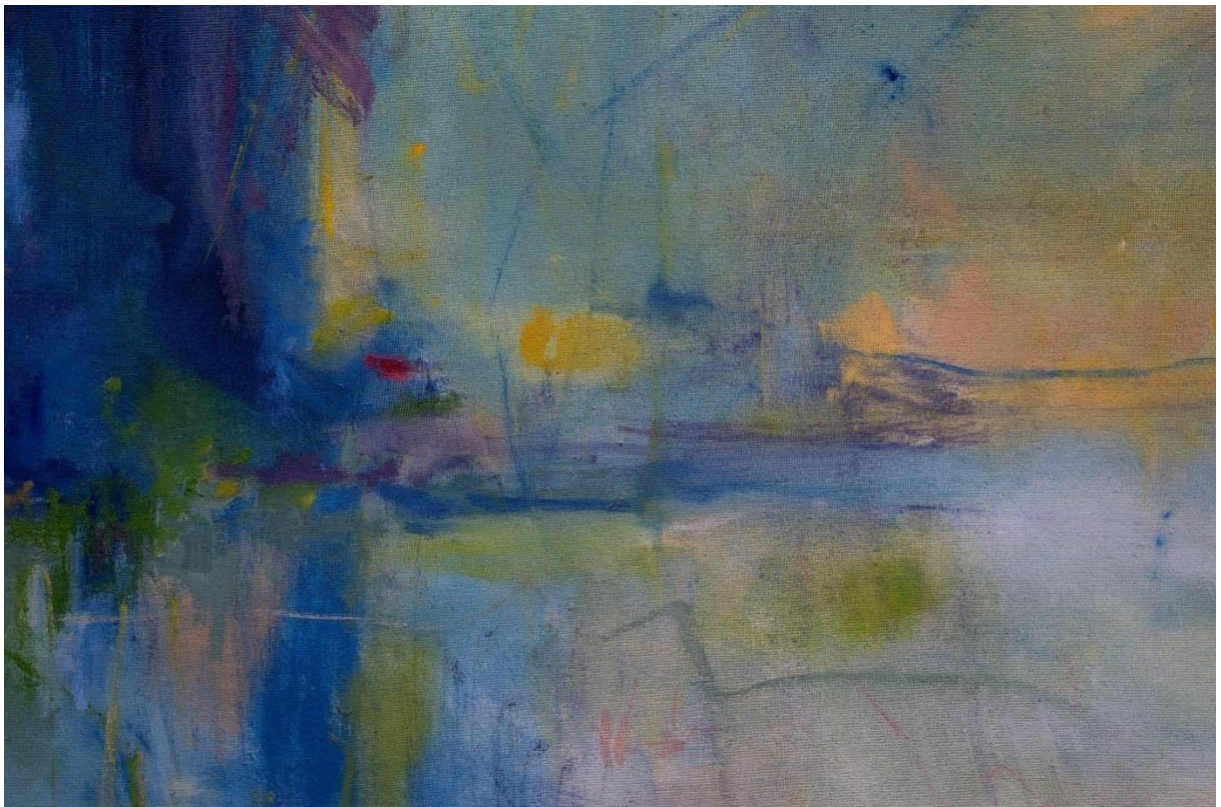
Prilog 14. Detalj slike broj 3

Prilog 15. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 4, 3 × 2 m

Prilog 16. Detalj slike broj 4

Prilog 17. Detalj slike broj 4

8. ZAKLJUČAK

U vizualnoj umjetnosti spoznaje se mogu razumjeti kao duhovni trenutak u kojem umjetnik doživljava duboku samospoznaju. Ovaj čin nije samo estetski izraz, već i proces u kojem umjetnik koristi vlastite unutarnje resurse — emocije, iskustva, svijest i sve aspekte svog bića — koji se potom reflektiraju u umjetničkom djelu. Umjetnik u stvaralačkom činu ne samo da koristi materijale kao što su boje i tehnike, već također uspostavlja poveznicu između unutarnjeg svijeta i vanjske stvarnosti. U procesu stvaranja umjetnički rad oblikuju različiti faktori: emocije, glazba koja rezonira s dubinom duše te tehnike koje omogućuju fluidnu lakoću stvaranja.

Spoznaje koje se javljaju u ovom kontekstu imaju jedinstvenu snagu, nadmašujući površnu estetsku vrijednost i prodirući u dubine ljudskog iskustva stvaranja. Tehnike poput razrjeđivanja boje omogućuju umjetniku da komunicira o onome što je bitno za njegovo duhovno preživljavanje, istovremeno otvarajući put prema osobnoj slobodi. Slikarskim činom umjetnik priziva svoje emocije i misli, prenoseći ih na platno; slikanje postaje putovanje kroz slobodnu izražajnost koja se teško može verbalizirati. Umjetnik povezuje um, srce i dušu, dok glazba omogućuje umjetniku da se upusti u spontano, intuitivno stvaranje, oslobađajući ga od viška mentalnog procesa. Umjetnost nam pruža potpunu slobodu istraživanja vlastita svijeta, sagledavanje emocionalnog stanja, imaginaciju i uranjanje u unutarnju stvarnost.

9. PRILOZI

- Prilog 1. Postavljena platna, 110 × 210 cm, 101 × 191,5 cm
- Prilog 2. Prikaz slika, 101 × 191,5 cm, 105,5 × 191,5 cm
- Prilog 3. Prikaz postavljenog platna, 3 × 2 m
- Prilog 4. Prikaz pripremljenog platna, 3 × 2 m
- Prilog 5. Prikaz prvog nanošenja boje
- Prilog 6. Detalj slike
- Prilog 7. Iz serije radova „Spoznaje“ 105,5 × 191,5 cm
- Prilog 8. Helen Frankenthaler, „Planine i more“, 1952.
URL: <https://www.frankenthalerfoundation.org/artworks/paintings> pristup: 8. 8. 2024.
- Prilog 9. Helen Frankenthaler, „Mali raj“ 1964. American Art Museum, Washington URL: <https://www.thecollector.com/helen-frankenthaler-color-field-landscape-american-abstraction/> pristup: 8. 8. 2024.
- Prilog 10. Helen Frankenthaler, „Priroda nije ljubitelj vakuuma“, 1973.
URL: <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.131133.html> pristup: 8. 8. 2024.
- Prilog 11. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 1, 110 × 210 cm
- Prilog 12. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 2, 105,5 × 191,5 cm
- Prilog 13. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 3, 101 × 191,5 cm
- Prilog 14. Detalj slike broj 3
- Prilog 15. Iz serije radova „Spoznaje“, slika broj 4, 3 × 2m
- Prilog 16. Detalj slike broj 4
- Prilog 17. Detalj slike broj 4

LITERATURA

- Stalekar, V. (2014). O umjetnosti i psihoterapiji. Soc. psihijat., vol 42, 180–189 <https://hrcak.srce.hr/134764> pristup: 3. 8. 2024.
- Kandinski, W. (1999). *Duh apstrakcije*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti.
- Kresović, J. (2018). *Pomaže li likovno izražavanje u poboljšanju raspoloženja*.
- Diplomski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:019963> pristup:3.8.2024
- Jelaković, A. (2020). *Značenje boja i njihov utjecaj na ljude*. Završni rad. Koprivnica:Sveučilište Sjever. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:476187> pristup: 3. 8. 2024.
- Blažić, F. (2018). *Glazba i identitet*. Diplomski rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofskifakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:675172> pristup: 3. 8. 2024.
- Starešina, A. (2021). *Glazba kao poticaj za likovno stvaralaštvo*. Završni rad. Rijeka: Sveučilišteu Rijeci, Učiteljski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:639387> pristup: 7. 8. 2024.
- Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Doživljaj, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.–2014. Pristup: 7. 8.2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/dozivljaj>
- Frankenthaler,H.Foundation <https://www.frankenthalerfoundation.org/artworks/paintings> pristup:8. 8. 2024.
- National Gallery of Art, <https://www.nga.gov/collection/art-object- page.131133.html> pristup: 8. 8. 2024.
- Artland Magazine, <https://magazine.artland.com/art-movement-colour-field- painting/pristup>: 8. 8. 2024.
- The Collector, <https://www.thecollector.com/helen-frankenthaler-color-field- landscape- american- abstraction/> pristup: 8. 8. 2024.